

Patho OTOP วงล้อการจัดการความรู้ ของภาควิชาพยาธิวิทยา

รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงปารมี ทองสุกใส
หัวหน้าภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์

เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2551 ที่ผ่านมา ได้เป็นตัวแทนภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ ขึ้นรับโล่รางวัลจากท่านอธิการบดี ในงาน PSU Quality Award ค่ะ รางวัลนี้ เป็นผลจากการประเมินผลคุณภาพภายในของทุกคณะ/หน่วยงานในมหาวิทยาลัย ของคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในของมหาวิทยาลัย และในปี 2551 นี้ ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ ได้รับการ

ประกาศให้เป็นหน่วยงานที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ด้านการพัฒนาสถาบันและบุคลากร จากผลงาน “การจัดการความรู้ระดับภาควิชาภายใต้โครงการ Patho OTOP” ซึ่งในปีนี้มี 11 หน่วยงาน ได้รางวัล Best practice ในด้านต่างๆ 7 ด้าน โดยพยาธิวิทยาเป็นหน่วยงานระดับภาควิชาเพียงหน่วยงานเดียวที่ได้รับรางวัล ส่วนที่เหลืออีก 10 หน่วยงาน เป็นระดับคณะ

Patho OTOP คืออะไร

ท่านผู้อ่านหลายท่านอาจเคยได้ยินได้ฟังเรื่องราวของ Patho OTOP ของภาควิชาพยาธิวิทยา มาแล้ว แต่เชื่อว่าหลายท่านก็ยังคงแปลกใจว่าโครงการโอท็อป หรือ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์นั้น มาเกี่ยวอะไรกับการประเมินคุณภาพภายในของ ม.อ. จึงจะขอเล่าสู่กันฟังเพื่อความกระจ่าง และ ถือเป็นการแบ่งปันประสบการณ์กับเพื่อนพี่น้องน้องพี่ชาว ม.อ. ให้สมกับเป็นโครงการที่เกี่ยวข้องของการกับจัดการความรู้

จริงๆ แล้วโครงการ Patho OTOP ไม่ได้เกี่ยวข้องกับโครงการ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ โดยตรง (แต่ก็มีแนวคิดคล้ายๆ กัน) คำว่า ชื่อโครงการนี้ มาจากคำเต็ม One Project หรือ 1 ทีม 1 โครงการ ส่วนจากคำว่า Pathology หรือ พยาธิวิทยา

OTOP ใน Team One Patho ก็มานั่นเอง

โครงการนี้ กำหนดเมื่อต้นปี 2548 อันเนื่องมาจากการได้ฟังบรรยายแนวคิดและประโยชน์ของการจัดการความรู้จากท่าน ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช ซึ่งขณะนั้นท่านเป็นผู้อำนวยการ สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.) จึงได้นำแนวคิดและหลักการการจัดการความรู้มาบูรณาการกับกระบวนการแก้ไขปัญหาน้ำงาน (งานตรวจทางห้องปฏิบัติการทางการแพทย์) และออกแบบเป็นโครงการ Patho OTOP วิธีดำเนินโครงการนี้ คือ ประกาศให้บุคลากรระดับปฏิบัติการ สมัครเข้าร่วมจัดทำโครงการพัฒนางานเป็นกลุ่ม โดยกำหนดให้บุคลากรที่ไม่ใช่หัวหน้างานเป็นหัวหน้าโครงการ และนำหลักการสำคัญของการจัดการความรู้ เช่น การกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาที่ชัดเจน และเป็นการกำหนดเป้าหมายร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ทั้งในกลุ่ม (ในทีมเดียวกัน หรือ ในหน่วยงานเดียวกัน) และข้ามกลุ่ม ผ่านเวทีการเสวนา และ นำเสนอผลงาน เพื่อเปิดรับความคิดและความรู้ที่หลากหลาย จัดให้มีการแลกเปลี่ยนและรับความรู้ประสบการณ์จากผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่า ในฐานะที่เลี้ยงโครงการ

(ซึ่งทีมเป็นผู้เสนอที่เลี้ยงเอง) ซึ่งที่เลี้ยงจะเป็นผู้คอยให้การช่วยเหลือ สนับสนุน และผลักดันงานจนสำเร็จ และมีที่ปรึกษาจากต่างหน่วยงานเพื่อให้เกิดมุมมองที่แตกต่าง รวมทั้งจัดให้มีรางวัลเพื่อสร้างแรงจูงใจและเป็นรางวัลต่อความทุ่มเท โดยโครงการมีกำหนดเวลาที่ชัดเจนคือ 6 เดือน

ในระหว่างการดำเนินการ 6 เดือน นอกจากจะมีการจัดเวทีให้พบปะกันซึ่งหน้า (face

to face) แล้ว ภาควิชายังได้สร้างชุมชนบล็อก Smart Path ใน GotoKnow.org เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้บอกเล่าประสบการณ์ต่างๆ ที่ทำในโครงการ แล้ว (ภาควิชามีบุคลากรทั้งหมดประมาณ 200 คน) ซึ่งการใช้ช่องทางสื่อสารผ่าน GotoKnow.org ในครั้งนั้น ทำให้โครงการของเรารู้จักในวงกว้างด้วย

ทำ Patho OTOP แล้วได้อะไร

โครงการ Patho OTOP ในปีแรกผ่านพ้นไปได้ดีมาก มีผู้เข้าร่วมโครงการกว่า 60 คน สร้างสรรค์โครงการพัฒนางาน 19 เรื่อง เราได้กระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพมากขึ้น บางโครงการก็สามารถลดค่าใช้จ่ายได้อย่างมาก บางโครงการก็สร้างผลิตภัณฑ์โอท็อปขึ้นมาจริงๆ เช่น โครงการแกนกระดาษทิชชูเป็นกล่องใส่/แยกสิ่งส่งตรวจที่แสนสวยงาม และ ยิ่งกว่านั้น มีโครงการที่ใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาจนสามารถนำไปเขียนเป็นผลงานวิจัยตีพิมพ์ได้อีกด้วย ความสำเร็จของโครงการปีแรกทำให้เกิด Patho OTOP2 และ Patho OTOP3 ตามมา ซึ่งโครงการในแต่ละปี ก็จะมีจุดเน้นของโครงการแตกต่างกันไป ตามเป้าหมายของภาควิชา

นอกจากผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับงานแล้ว ผู้เข้าร่วมโครงการทั้งทีมผู้สมัครทำโครงการ ที่เลี้ยง/ที่ปรึกษาโครงการ และ ทีมนำผู้จัดทำโครงการ ก็ได้รับผลประโยชน์ในแง่มุมมองต่างๆ อย่างมากมาย อาทิ :

ผู้ร่วมโครงการ ได้พัฒนาและแสดงศักยภาพของตนเองออกมาเป็นที่ปรากฏ เกิดความเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของภาควิชา มีการทำงานเป็นทีมที่ดีขึ้น ได้การพัฒนาทักษะการคิด

การพูด การนำเสนอ ทักษะการเขียนรายงาน ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมต่อผู้ทำโครงการมากที่สุดคือ ผู้เข้าร่วมโครงการนำผลงานไปประกอบการเลื่อนระดับ หรือปรับเปลี่ยนตำแหน่งกว่ายี่สิบคน ทั้งหมดนี้เชื่อว่า ผลที่เกิดขึ้นทั้งนามธรรมและรูปธรรม ก่อให้เกิดให้เกิดความภาคภูมิใจและความสุขในการทำงาน

ส่วนที่เลี้ยงโครงการ และ ทีมผู้จัด ก็ได้พัฒนาทักษะในการวางแผน การสอนแนะ ได้พัฒนาภาวะผู้นำ และหลายคน ได้รับเชิญให้ไปเผยแพร่ประสบการณ์ด้านการจัดการความรู้ให้แก่หน่วยงานทั้งภายในและภายนอกอีกด้วย

สำหรับประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับองค์กรคือภาควิชาพยาธิวิทยา นอกจากได้งานที่ดีขึ้นซึ่งเป็นผลโดยตรงแล้ว ยังก่อให้เกิดผลในมิติด้านสังคม เช่น ความรักใคร่กลมเกลียว และ เกิดวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในภาควิชา

จุดเด่นของโครงการคืออะไร

มีคำถามว่า ทำไม Patho OTOP ของภาควิชาพยาธิวิทยา จึงได้รับคำชื่นชมจากหลายหน่วยงาน ทีมนำผู้จัดทำโครงการ ได้ร่วมกันวิเคราะห์และพบว่า Patho OTOP มีจุดเด่น และ ลักษณะพิเศษหลายอย่างที่ทำให้เราได้รับความสนใจอย่างคาดไม่ถึง อาทิ

- การนำแนวคิดการจัดการความรู้มาบูรณาการกับพัฒนางานและพัฒนาคนอย่างแนบเนียน โดยไม่ทำให้เกิดความรู้สึกว่านำเครื่องมือใหม่เข้ามาใช้
- มีการกำหนดเป้าหมาย/ตัวชี้วัดของกิจกรรมไว้ชัดเจน คือ เพิ่มคุณภาพงานบริการ ซึ่งเป็นเป้าหมายที่สอดคล้องกับภารกิจหลักของกลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการ ทำให้เกิดแรงจูงใจในการสร้างผลงานได้เป็นอย่างดี
- เป็นโครงการที่เน้นการสร้างคุณค่าให้กับคนเล็กๆ ในองค์กร
- เป็นโครงการที่ยิงปืนนัดเดียวได้นกหลายตัว เพราะสิ่งที่ได้จากการทำโครงการ มีหลายหลายมิติ ดังได้กล่าวข้างต้น

อะไรเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จของ Patho OTOP

ความสำเร็จของโครงการ Patho OTOP ปัจจัยหลายๆ ประการได้แก่

- การมีทีมงานผู้จัดทำโครงการที่ดี ทีมงานทำริเริ่มมี 4 ท่าน เป็นการรวมตัวแบบไม่เป็นทางการ เป็นทีมงานที่มีความสามารถหลากหลาย เดิมเดิมซึ่งกันและกัน
- การนำแนวคิดการจัดการความรู้มาบูรณาการกับการพัฒนางานและพัฒนาคนอย่างแนบเนียน โดยไม่ทำให้เกิดความรู้สึกว่านำเครื่องมือใหม่เข้ามาใช้
- การดึงบุคลากรที่มีประสบการณ์ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความรู้สะสมอยู่ในตัวมากมาย (tacit knowledge) มาร่วมพัฒนาผู้ที่อ่อนด้อยประสบการณ์กว่า
- การมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับ โดยเฉพาะการมุ่งเน้นคนเล็กๆ ในองค์กรที่มีโอกาสน้อยกว่า

- บรรยากาศแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เป็นกัลยาณมิตร และเป็นบรรยากาศเปิด
- การสร้างช่องการสื่อสารที่หลากหลาย ทั้งเวทีการนำเสนอ การแลกเปลี่ยนบน GotoKnow.org และ วารสารของภาควิชา (วารสารสายใยพยาธิ)
- การสร้างแรงจูงใจ และ ให้รางวัลที่เหมาะสม

แต่ปัจจัยสำคัญที่สุด ก่อนเกิดความสำเร็จที่ผ่านมาได้ เพราะผู้บริหารภาควิชา มีความเชื่อว่าทุกคนมีศักยภาพ พัฒนาได้ และเชื่อว่า ทุกคน มีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร

บทสรุป

โครงการ Patho OTOP การจัดการความรู้ในภาควิชาพยาธิวิทยา ซึ่งดำเนินผ่านโครงการ Patho OTOP ได้รับการยอมรับและชื่นชมจากคณะแพทยศาสตร์ คณะกรรมการการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัย และ หน่วยงานภายนอกมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จากสถาบันการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.) ซึ่งเห็นคุณค่าของ Patho OTOP ตั้งแต่เริ่มต้นจนปัจจุบัน สคส. ได้เชิญผู้บริหารภาควิชาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ไปร่วมแลกเปลี่ยนในวาระต่างๆ หลายครั้ง และทำให้ภาควิชาฯ ได้รับการยอมรับ และได้รับเชิญไปเผยแพร่ประสบการณ์ทั้งในคณะฯ และนอกคณะฯ ผลการดำเนินงานโครงการอย่างต่อเนื่อง และคุณค่าที่เกิดขึ้นในหลากหลายด้านดังกล่าวมา ในปี 2551 ทำให้มหาวิทยาลัย ประกาศให้ภาควิชาพยาธิวิทยา เป็นหน่วยงานที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านด้านการพัฒนาสถาบันและบุคลากร ประจำปี 2551 นับเป็นรางวัลที่สร้างความภาคภูมิใจแก่ผู้บริหารและบุคลากรของภาควิชาเป็นอย่างยิ่ง ความสำเร็จทั้งหมดนี้ สร้างความมั่นใจในวิธีการดำเนินงานของภาควิชาพยาธิวิทยา ที่มุ่งเน้นการสร้างคุณค่าให้กับผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ เพื่อการพัฒนาตน พร้อมๆ ไปด้วยกับการพัฒนางาน และเชื่อว่า วิธีแห่งคุณค่าดังกล่าว จะนำพาภาควิชาฯ ไปสู่องค์กรแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้